

พระมหะสิริโณมดงามและน่าจดจำในประวัติศาสตร์พม่า

Myint Thandar Thein¹

เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของพม่าเปรียบเสมือนอัญมณีที่ไม่สามารถกำหนดคุณค่าได้สำหรับชาวพม่าทุกคนในฐานะคนพม่าคนหนึ่ง เมื่อได้ศึกษาประวัติศาสตร์พม่าแล้ว ก็ทำให้รู้สึกได้ว่า เรื่องราวของบรรพบุรุษเรานั้น น่าภูมิใจมากนักประวัติศาสตร์ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องราวประวัติศาสตร์พม่าจากมุมมองด้านต่างๆ แต่ผู้เชี่ยวชาญในด้านประวัติศาสตร์พม่าส่วนใหญ่เขียนแต่เรื่องเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ไว้เป็นพิเศษ แต่ไม่ค่อยมีเรื่องเกี่ยวกับพระมหะสิริไว้ให้เห็นมากนัก ดังนั้นประชาชนชาวพม่าจึงคุ้นเคยกับเรื่องของพระมหากษัตริย์มากกว่า เพราะมีหนังสือที่เขียนไว้มากมาย แม้ว่าผู้หญิงจะเป็นผู้ที่มีพลังอำนาจน้อยกว่าผู้ชาย แต่ผู้หญิงก็ทำหน้าที่ที่ยิ่งใหญ่ ดังมีคำกล่าวโบราณของพม่าว่า มือที่ไกวเปลของมารดาสามารถปกครองโลกได้

ดังนั้น บทความนี้ จึงอยากจะนำเสนอเรื่องราวของหญิงสาวในประวัติศาสตร์พม่าทั้งที่มาจากเชื้อพระวงศ์และสามัญชนที่ได้ดำรงตำแหน่งพระมหะสิริในราชวงศ์ต่าง ๆ ของประวัติศาสตร์พม่า ซึ่งเรื่องราวของพระมหะสิริทั้งห้าพระองค์ในบทความนี้ล้วนแต่เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับความงามที่ส่งผลต่อชีวิตของทั้งห้าพระองค์เองและคนรอบข้าง ทั้งในทางที่ดีและทางร้าย ดังต่อไปนี้

1. พระมหะสิริซอหม่นละ

เจ้าหญิงซอหม่นละเป็นผู้ที่มีรูปลักษณ์สวยงามมากแต่เจ้าหญิงก็ได้เจอกับเหตุการณ์ร้าย เรื่องราวของเธอเป็นเรื่องราวที่สะท้อนว่า แม้ความสวยงามจะเป็นสิ่งที่ดีสำหรับผู้หญิงบางคน แต่สำหรับผู้หญิงบางคน ความสวยงามนั้นกลายเป็นสิ่งที่โชคร้ายเหมือนกับเจ้าหญิงซอหม่นละ (Sa Thu Gyi, 2008, หน้า 147-150)

ซอหม่นละ เป็นพระมหะสิริในสมัยพุกาม มีรูปร่างหน้าตา สวยงามมาก พระนางเป็นชาวไทใหญ่และเป็นลูกสาวของเจ้าฟ้าไทใหญ่ซึ่งปกครองเมืองมอโกปะยีเถ่า ซอหม่นละเป็นพระมหะสิริองค์หนึ่งในพระเจ้าอะนอระทาหรือพระเจ้าอนิรุ แห่งเมืองพุกาม (ปี ค.ศ.1044–1077) ซึ่งในรัชสมัยพระเจ้าอะนอระทา เมืองพุกามถือว่าเป็นราชอาณาจักรแรกของพม่าและเป็นราชอาณาจักรที่ยิ่งใหญ่มาก นอกจากพระเจ้าอะนอระทาจะสร้างเมืองพุกามให้เป็นประเทศที่มีกำลังมากแล้วยังนำพุทธศาสนานิกายเถรวาทมาให้ประชาชนพุกามนับถือ พระเจ้าอะนอระทาจึงถือเป็นกษัตริย์ที่ชาวพุกามเคารพนับถือและเชื่อว่ามีบุญคุณต่อประชาชนพม่าทุกคน

การพบกันของพระเจ้าอะนอระทาและเจ้าหญิงซอหม่นละเกิดขึ้นเมื่อพระเจ้าอะนอระทาเสด็จไปเยือนเมืองหม่อหรือเมืองฉาน² ของชาวไทใหญ่ ซึ่งมีเจ้าฟ้าไทใหญ่ปกครองอยู่ เมื่อพระเจ้าอะนอระทาเสด็จมาถึงเมืองหม่อแล้ว เจ้าฟ้าไทใหญ่ได้มาต้อนรับด้วยการปูเสื่อกกทองห้าผืน เพื่อให้พระเจ้าอะนอระทาประทับนั่ง ซึ่งถือว่าเป็นการแสดงความเคารพและให้เกียรติ ในขณะนั้น พระเจ้าอะนอระทาก็ได้นำท่อนหวายชื่อ อะรินนะมา มาตีเสื่อกกทองห้าผืนที่ปูอยู่นั้น ด้วยบุญบารมีของพระองค์จึงทำให้เสื่อกกทองทั้งห้าทับซ้อนกันไปอัตโนมัติ จากนั้นพระองค์จึงประทับนั่งบนเสื่อกกทองนั้น เมื่อเจ้าฟ้าไทใหญ่เห็นเรื่องนี้แล้ว ก็รู้ว่าพระเจ้าอะนอระทาเป็นผู้ที่มีบุญบารมีมาก ดังนั้นเจ้าฟ้าไทใหญ่ยกลูกสาวชื่อซอหม่นละ ให้พระเจ้าอะนอระทา และพระเจ้าอะนอระทาเองก็ทรงรักใคร่เทิดทูนซอหม่นละมาก (Sa Thu Gyi, 2008, หน้า 147-150)

¹ ผู้มีความรู้ความสามารถพิเศษ ประจำสถานอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

² ปัจจุบันเรียกว่า รัฐฉาน

รูปที่ 1 พระรูปจำลองกษัตริย์อะนอระทาในสมัยพุกาม
แหล่งที่มา Retrieved June 21, 2011
From <http://wikimyanmar.co.cc/wiki/index.php?title=File:Anawrahta.jpeg>

เจ้าหญิงซอหม่นละเป็นเจ้าหญิงไทใหญ่ที่สวยงามมากและทรงเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาและเป็นหญิงที่มีจิตใจอ่อนโยนและละเอียดอ่อนด้วยพระเจ้าอะนอระทาร์ักและเทิดทูนซอหม่นละมากทำให้พระมเหสีองค์อื่นๆ ของพระเจ้าอะนอระทาอิจฉาซอหม่นละมาก ต่อมาพวกเธอจึงไปกราบทูลพระเจ้าอะนอระทาว่าซอหม่นละเป็นแม่มด

รูปที่ 2 วังเชียงตุงของเจ้าฟ้าไทใหญ่ที่ประเทศพม่า
แหล่งที่มา Retrieved June 23, 2011
From <http://www.bloggang.com/viewblog.php>

เพราะเห็นว่ามีแสงสีเหลืองสว่างแจ่มจ้าออกมาจากตุ้มหูสอดของมเหสีซอหม่นละ ซึ่งที่จริงแล้วในตุ้มหูสอดของมเหสีซอหม่นละนั้นมีพระธาตุดูอยู่ แต่พระเจ้าอะนอระทาทรงหลงเชื่อคำพูดของพระมเหสีอื่นๆ ดังนั้นพระเจ้าอะนอระทาจึงขับไล่มเหสีซอหม่นละออกจากพระราชวังพุกาม มเหสีซอหม่นละและบริวารจึงกลับไปเมืองหม่อ

รูปที่ 3 การแต่งกายของชาวไทใหญ่

แหล่งที่มา Retrieved October 17, 2011 From <http://www.myanmar.com/people/shan.html>.

ในระหว่างการเดินทางกลับบ้านของมเหสีขอม่นละ เมื่อไปถึงเมืองหนึ่ง ซึ่งปัจจุบันคือเมืองปะเตงจี ตุ่มหูสวดของ มเหสีขอม่นละได้หลุดลงไปในพื้น มเหสีขอม่นละจึงได้

โปรดให้สร้างพระเจดีย์ชเวชานัน ณ บริเวณที่ตุ้มหูสวดนั้น ตกลงไป ซึ่งพระเจดีย์นี้ก็ได้รับการสักการะบูชามาจน ถึงปัจจุบัน

2. พระมเหสีมณีนันดา

พระนางมณีนันดา เป็นชาวมอญและเป็นพระธิดาของ กษัตริย์ปกครองเมืองอุตตะระโคหรือหงสาวดี ในวันหนึ่ง กองทัพพม่าที่มโหฬารจำนวนมากยกทัพมาตีเมืองอุตตะระโค ดังนั้นกษัตริย์อุตตะระโคจึงขอความช่วยเหลือจากพระเจ้าอะนอระธา พระเจ้าอะนอระธาจึงบอกกษัตริย์อุตตะระโค ว่า จะส่งนักรบสี่แสนให้ถึงเมืองอุตตะระโค แต่พระเจ้าอะนอระธาได้ส่งนักรบสี่คนชื่อ จันชิตดา งะทะเวยยู งะลงและแพ และเงยาอุพี นักรบทั้งสี่พาทหารบก 80 คน ซึ่งเป็นคนอินเดีย ไปที่เมืองอุตตะระโค เมื่อถึงเมืองอุตตะระโค พวกเขาไปเข้าเฝ้า กษัตริย์อุตตะระโค เมื่อพระเจ้าอุตตะระโคเห็นพวกเขาก็เกิด

ความรู้สึกไม่พอใจ เพราะพระเจ้าอะนอระธาบอกว่า จะส่ง นักรบสี่แสนให้ถึงเมืองอุตตะระโค แต่กลับส่งนักรบมาแค่สี่คน และทหาร 80 นายเท่านั้น ดังนั้นแม่ทัพสี่คนที่มาจากเมือง พุกามจึงต้องแสดงความสามารถพิเศษหลายอย่างของพวกเขา ทำให้กษัตริย์อุตตะระโคและประชาชนดู เมื่อได้เห็นความสามารถพิเศษหลายอย่างของพวกเขาแล้ว กษัตริย์อุตตะระโค และประชาชนต่างก็ชื่นชมว่า แม่ทัพทั้งสี่นั้นไม่ใช่เป็นมนุษย์ อาจจะเป็นเทวดา เพราะว่าพวกเขาไม่เคยเห็นมาก่อน กษัตริย์อุตตะระโคพอใจมากและให้รางวัลแม่ทัพสี่คนมากมาย

รูปที่ 4 การแต่งกายของชาวมอญ

แหล่งที่มา Retrieved June 23, 2011 From <http://www.myanmar-image.com//newmenu/races/>

จากนั้นแม่ทัพทั้งสองพร้อมกับเหล่าทหารก็ได้ช่วยต่อสู้กับพวกเขมรจนสามารถชนะได้อย่างไม่ยาก ทำให้กษัตริย์อุตตะโคโพอใจแม่ทัพพม่าทั้งสองมาก จึงให้รางวัลแก่แม่ทัพพม่าทั้งสองอีกมากมาย และกษัตริย์อุตตะโคโด้ยกพระธิดาชื่อว่า มณีชันดา ถวายแด่พระเจ้าอะนอระหาพร้อมทั้งตลับที่ใส่พระธาตุไว้

แม่ทัพพม่าสี่คนพาเจ้าหญิงมณีชันดาไปที่เมืองพุกาม ระหว่างการเดินทางแม่ทัพทั้งสองได้เปลี่ยนเวรกันถวายเป็นการดูแลเจ้าหญิงตลอดทาง ในระหว่างนั้นด้วยความใกล้ชิดทำให้เจ้าหญิงมณีชันดาและแม่ทัพจันชิตดาร์รักชอบกัน แม่ทัพอีกสามคนก็รู้เรื่องนี้ด้วย เมื่อถึงพระราชวังพุกามแล้วแม่ทัพสามคนเข้าเฝ้าพระเจ้าอะนอระหา แล้วกราบทูลเรื่องนี้แก่พระเจ้าอะนอระหา พระเจ้าอะนอระหาเรื่องนี้แล้วก็ทรงโกรธแม่ทัพ

จันชิตดาร์มาก จึงสั่งให้ทหารมัดจันชิตดาร์แล้วใช้หอกช้อนะรินนะมา ขว้างใส่แม่ทัพจันชิตดาร์ แต่หอกนั้นกลับพุ่งไปแทงเชือกที่มัดจันชิตดาร์ไว้จนขาดดังนั้นจันชิตดาร์จึงหนีไปหอกอะรินนะมาแล้ววิ่งหนีออกจากพระราชวังพุกามไป (Sa Thu Gyi, 2008, หน้า 155-156)

ในเรื่องนี้แม่ทัพจันชิตดาร์แม้จะเป็นนักรบผู้กล้า ผู้มีสัจจะ มีความรอบคอบทุกด้าน มีพลังฝีมือและพลังใจแต่เมื่อเจอกับความรักแล้วก็ไม่สามารถบังคับตัวเองได้ ขาดสติและความรอบคอบ ทั้งที่รู้ว่าเจ้าหญิงมณีชันดาเป็นทรัพย์สมบัติของพระเจ้าอะนอระหา เหตุการณ์นี้ไม่ควรเกิดขึ้น แต่ผู้ที่เก่งกล้าและมีสติปัญญาสูงอย่างจันชิตดาร์ก็ทำได้ความผิดพลาดในเรื่องความรัก ซึ่งเป็นความผิดพลาดที่เกิดมาจากความสวยงามของเจ้าหญิงมณีชันดานั่นเอง

รูปที่ 5 รูปปั้นของพระเจ้าจันชิตตา

แหล่งที่มา Retrieved June 23, 2011 From <http://www.myanmar-image.com/newmenu/bagan/>

3. พระมเหสีเวลูดี

เรื่องราวของพระมเหสีเวลูดี สะท้อนภาพโศกนาฏกรรมที่เกิดจากความสวยงามของพระมเหสีเวลูดีเองที่เป็นต้นเหตุให้กษัตริย์ที่ดีและปกครองบ้านเมืองตามทศพิธราชธรรมอย่างพระเจ้ามินยัณนะระเตงข้า เมื่อได้เห็นความสวยงามของเวลูดีแล้วก็หลงรัก ได้ทำสิ่งที่ไม่ควรทำลงไปโดยขาดสติ แต่ในที่สุดพระเจ้ามินยัณนะระเตงข้าก็ถูกฆ่าเสียชีวิตไปเช่นกัน ดังนั้นความสวยงามของผู้หญิงจึงเหมือนกับอาวุธที่สามารถฆ่าชีวิตมนุษย์ที่น่ากลัวมาก

เวลูดี เป็นหญิงสามัญชนที่ได้เข้ามาเป็นพระมเหสีในพระเจ้านระปะติชิตูในสมัยพุกาม ในหนังสือประวัติศาสตร์พม่าเขียนไว้ว่า ในรัชสมัยพระเจ้ามินยัณนะระเตงข้า มีผู้หญิงคนหนึ่งเกิดมาจากต้นไผ่ขนาดใหญ่ที่หมู่บ้านแฉะวินซึ่งอยู่ใกล้กับเมืองมยัณชัย ผู้หญิงคนนั้น ชื่อ เวลูดี เมื่อเข้าสู่วัยสาว

เวลูดีเป็นหญิงที่สวยงามมาก ดังนั้นพ่อแม่จึงพาเวลูดีไปถวายตัวแก่พระเจ้ามินยัณนะระเตงข้า แต่เมื่อพระเจ้ามินยัณนะระเตงข้าเห็นเวลูดีแล้วก็ทรงตรัสว่า เวลูดีมีหูใหญ่และพุงยื่น พระองค์ไม่โปรดรับเอาเวลูดีเป็นพระมเหสี จึงยกเวลูดีให้แก่อุปราชนระปะติชิตูซึ่งเป็นพระอนุชาของพระองค์ อุปราชนระปะติชิตูพาเวลูดีไปที่บ้าน เมื่อมารดาของอุปราชนระปะติชิตูเห็นเวลูดีก็รู้ว่าจะทำให้เวลูดีสวยงามกว่านี้ได้ อย่างไรก็ตามมารดาของอุปราชจึงตัดหูของเวลูดีให้พอดีและสอนวิชาความรู้เกี่ยวกับการเป็นเจ้าหญิงให้กับเวลูดี ในที่สุดเวลูดีก็สวยและมีความรู้พร้อมแล้ว มารดายกเวลูดีให้อุปราชนระปะติชิตูและจัดพิธีแต่งงานให้ ความงามของเวลูดีทำให้ผู้ชายทุกคนที่ได้เห็นต่างก็หลงรักเวลูดีกันหมด

รูปที่ 6 การแต่งกายของชาวพุกาม

แหล่งที่มา Retrieved June 23, 2011 From <http://www.myanmar-image.com/newmenu/bagan/>

ในวันหนึ่งมารดาพาลูกสะใภ้เวลูดีไปเข้าเฝ้าพระเจ้ามินยิชนะระเตงเข้า เมื่อพระเจ้ามินยิชนะระเตงเข้าได้เห็นเวลูดีก็เกิดหลงรักเวลูดี พระองค์ต้องการเวลูดีมากจนบังคับตัวเองไม่ได้ ดังนั้นพระองค์จึงใช้อุบายเพื่อให้ได้ครอบครองเวลูดี โดยให้อุปราชยกทัพไปตีเมืองงะเซาซัน เมื่อได้รับคำสั่งจากพระเจ้ามินยิชนะระเตงเข้าแล้ว อุปราชก็รู้ทันความคิดของพี่ชาย เมื่อกลับถึงบ้านจึงเรียกลูกน้องคนหนึ่งชื่อ งะปะยะ แล้วบอกว่า ตอนที่เขาไม่อยู่บ้าน ถ้ามีเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกิดขึ้นให้รีบมาแจ้งข่าวทันที แล้วอุปราชก็ยกทัพไปตีเมืองงะเซาซัน แต่เมื่ออุปราชไปถึงจึงรู้ว่าพี่ชายปั่นเรื่องขึ้นมา อุปราชเรียกเสนาอำมาตย์และทหารเพื่อขอให้ร่วมมือกับอุปราชเพื่อกลับไปปลงพระชนม์พระเจ้ามินยิชนะระเตงเข้า

ในระหว่างที่อุปราชไม่อยู่นั้น พระเจ้ามินยิชนะระเตงเข้าได้ครอบครองเวลูดีแล้ว งะปะยะลูกน้องของอุปราชจึงได้รับมาส่งข่าวแต่ด้วยระยะทางที่ไกลเขาจึงหยุดพักระหว่างทาง โดยไม่รู้วาทที่ที่เขาหยุดพักนั้นใกล้กับที่ที่อุปราชอยู่ เมื่ออุปราชรู้เรื่องจึงโกรธลูกน้องมากจนถึงกับฆ่าเสีย หลังจากนั้นอุปราชเรียกลูกน้องอีกคนหนึ่งชื่อ อ่องสว่าแง เพื่อให้ไปปลงพระชนม์

พระเจ้ามินยิชนะระเตงเข้าโดยบอกว่าหากทำสำเร็จจะยกพี่สะใภ้ที่อ่องสว่าแงชอบให้พร้อมกับเลื่อนขึ้นให้เป็นขุนนาง ดังนั้นอ่องสว่าแงจึงเลือกนักรบ 80 คนแล้วกลับไปพระราชวังด้วยเรือรบ และสามารถทำการสำเร็จในเวลาต่อมา

เมื่อพระเจ้ามินยิชนะระเตงเข้าเสด็จสวรรคตไปแล้ว อุปราชนะระปติซีตู (ปี ค.ศ.1168-1211) ก็ขึ้นบัลลังก์ปกครองบ้านเมืองและอภิเษกกับเวลูดี แต่เมื่อพี่สะใภ้ทั้งสามพระองค์ของพระเจ้าชนะระปติซีตู ทราบว่า พระเจ้าชนะระปติซีตูจะยกพวกนางให้แก่อ่องสว่าแงก็ตกใจและร้องไห้ไปขอร้องกับพระเจ้าชนะระปติซีตู ดังนั้นพระองค์จึงรับสั่งกับอ่องสว่าแงว่า หากพระองค์ยกพี่สะใภ้ให้แก่อ่องสว่าแง บรรพบุรุษของพระองค์ก็จะถือโทษพระองค์และเหมือนพระองค์ทำความผิดต่อบรรพบุรุษด้วย ดังนั้นพระองค์จึงจะยกผู้หญิงที่มีเชื้อสายดีให้แก่อ่องสว่าแง แต่อ่องสว่าแงไม่พอใจกลับโกรธพระเจ้าชนะระปติซีตูมาก อ่องสว่าแงจึงยุยงน้ำลายต่อหน้าพระเจ้าชนะระปติซีตู พระองค์โกรธอ่องสว่าแงมาก จึงสั่งให้ฆ่าอ่องสว่าแงทันที (Sa Thu Gyi, 2008, หน้า 189-196)

4. พระมเหสีพवास่อ

ในประวัติศาสตร์พุกามนั้น มเหสีพवास่อ หรือ มิพญาส่อ เป็นผู้หญิงที่ถือว่าโชคดีมาก เพราะแม้ว่าจะเกิดมาจากครอบครัวคนธรรมดา แต่ก็ได้ขึ้นเป็นถึงอัครมเหสี มิพญาส่อ เป็นคนที่สวยงามมากและมีความรู้ ความรอบคอบและสติปัญญา นอกจากนี้ มิพญาส่อสามารถเสนอความคิดดี ๆ ให้กษัตริย์ได้ ดังนั้นในพระราชวังพุกามกษัตริย์และผู้คนทั้งหลายจึงให้เกียรติมิพญาส่อมาก พระมเหสีมิพญาส่อจึงถือเป็นแบบอย่างของผู้หญิงพม่าที่น่าเอาเป็นเยี่ยงอย่าง (Sa Thu Gyi, 2008, หน้า 205 – 210)

มเหสีพवास่อเป็นพระมเหสีในกษัตริย์สองพระองค์ในสมัยพุกาม แม้ว่าพवास่อจะเป็นสามัญชนคนธรรมดาแต่เธอมีสติปัญญาสูงและมีรูปร่างหน้าตาสวยงามมาก พระมเหสีพवास่อจึงเป็นผู้หญิงที่มีชื่อเสียงมากในสมัยพุกาม

ครั้งหนึ่ง ณ เมืองพุกาม มีกษัตริย์องค์หนึ่งพระนามว่า อุชนะ (ปีค.ศ.1249 - 1256) เป็นผู้ปกครองเมืองอยู่ มีชาวไร่คนหนึ่งอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเล็กแทนกำพิวซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ป่า ชาวไร่ผู้นั้นมีลูกสาวคนหนึ่ง ชื่อ พवास่อ เมื่อยังเด็กชาวไร่ผู้นั้นมักจะพาลูกสาวไปที่แปลงไร่ของเขาด้วย และจะให้ลูกสาวนอนใต้ต้นไม้รอ ตอนที่เด็กหญิงกำลังนอนหลับอยู่ ก็มีคนหัวโตใหญ่ตัวหนึ่งมาพันลำตัวของเด็กหญิง แล้วแม่เบี้ย

อยู่บนศีรษะของเด็กหญิงเพื่อไม่ให้เด็กโดนแสงแดดร้อน เมื่อพ่อชาวไร่เห็นเหตุการณ์จึงรีบวิ่งไปหาลูกสาว ภูเห็นชาวไร่ก็รีบหนีไปทันที ชาวไร่มีความรู้สึกตกใจและแปลกใจมาก ดังนั้นเขาจึงไปปรึกษากับพระอาจารย์ที่วัด พระอาจารย์จึงทำนายว่า ในวันหนึ่งเด็กหญิงคนนี้จะได้มีชื่อเสียงและได้ขึ้นถึงระดับสูงสุด และพระอาจารย์แนะนำชาวไร่ว่าให้เลี้ยงดูลูกสาวให้ดี เขาจึงเลี้ยงดูลูกสาวคนนี้อย่างดีจนเติบโตเป็นสาว

เมื่อพवास่อถึงวัย 12 ปี ก็เติบโตมาเป็นหญิงที่มีหน้าตาสวยงามและเป็นคนฉลาดมาก พवास่อปลูกต้นมียัดเล (Ipomea Cocinea) ไว้หนึ่งต้น แต่กลับเกิดเรื่องแปลกขึ้น คือ ต้นมียัดเลต้นนั้นกลับออกดอกไม้สามชนิด คือ ดอกโปงะแยะ (Calophyllum Inophyllum) ดอกลีลาวดีและดอกพิกุล ดังนั้นผู้คนจึงพากันมาชมดอกไม้ของพवास่อ พ่อของพवास่อเอาเรื่องนี้ไปปรึกษานักปราชญ์ นักปราชญ์บอกว่าในวันหนึ่งพवास่อจะได้เป็นผู้ที่มีความประเสริฐสูงสุด

ในเดือนธันวาคม พระเจ้าอุชนะมั่งขึ้นภูเขาศุปโปเพื่อไปบูชาตามมหากิรีนัต และครั้งนี้พระองค์ก็ได้ยินเรื่องดอกไม้ที่พवास่อปลูกไว้ จึงเข้าไปชมดอกไม้ทั้งสามชนิดนั้น เมื่อพระองค์ได้ทอดพระเนตรก็ทรงพอพระทัยมากทั้งดอกไม้และคนที่ปลูกด้วย ดังนั้นพระองค์จึงพาพवास่อไปที่พระราชวัง

รูปที่ 7 การแต่งกายของชาวพุกาม

แหล่งที่มา Retrieved June 23, 2011 From <http://www.myanmar-image.com/newmenu/bagan/>

นอกจากพवास่อเป็นคนสวยงามและยังเป็นผู้หญิงที่มีความรู้และสติปัญญาด้วย พระองค์รักใคร่เทิดทูนพवास่อมาก พवास่อได้มีโอกาสอยู่ใกล้ชิดกับพระองค์เสมอ และได้รับตำแหน่งในระดับที่สูงกว่าพระสนมในวันหนึ่ง พระเจ้าอู่ชนะเสด็จไปคล้องช้างที่เมืองตะละ ขณะที่กำลังคล้องช้างนั้น

พระองค์ก็ตกลงมาจากหลังช้างแล้วเสด็จสวรรคตไป หลังจากนั้น พระเจ้านะระติหะปะเต้ ซึ่งเป็นพระโอรสของพระเจ้าอู่ชนะนาก็ได้ขึ้นราชบัลลังก์ปกครองบ้านเมือง(ปีค.ศ.1256 - 1287) พระเจ้านะระติหะปะเต้ก็ทรงยกย่องพवास่อให้เป็น อัครมเหสี มีพระนามว่า มิพญาส่อ

5. พระมเหสีฉิ่นโบ้แม่

พระมเหสีฉิ่นโบ้แม่มาจากเชื้อสายพระราชวงศ์โดยแท้จริง และแม้จะเป็นหลานสาวสุดที่รักของพระมหากษัตริย์ มินจีชาวส่อแกลและได้เป็นพระมเหสีของกษัตริย์ถึงห้าพระองค์ในราชวงศ์อั้งวะ แต่ฉิ่นโบ้แม่เป็นผู้หญิงที่มีจิตใจโหดร้ายและทรนทนมาก และแม้ว่าฉิ่นโบ้แม่จะมีสิริโฉมสวยงามราวกับนางฟ้า แต่ก็ไม่มีใครรักฉิ่นโบ้แม่ เพราะฉิ่นโบ้แม่เป็นคนโหดร้าย ไม่เห็นใจคนอื่น เย่อหยิ่งและชอบทำร้ายคนอื่น จนในที่สุดฉิ่นโบ้แม่จึงต้องอยู่คนเดียวอย่างเงียบเหงาและเสียชีวิตไปอย่างเฉียดตายไม่มีใครเสียใจและร้องไห้ จะเห็นว่าผู้หญิงนั้นมีความสวยงามอย่างเดียวไม่เพียงพอจะต้องมีจิตใจสวยงามและบริสุทธิ์ แม้ว่าผู้หญิงจะมีรูปร่างหน้าตาสวยงามแค่ไหน แต่หากไม่มีจิตใจที่สวยงามและบริสุทธิ์ก็ไม่มีใครมารัก จะมีแต่คนรังเกียจ ดังนั้นจิตใจสวยงามและบริสุทธิ์จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ทุกคน

ในช่วงปลายศตวรรษที่ 13 เมืองพุกามที่พระเจ้าอะนอระทาสสร้างไว้เกิดความมากมาย คนในประเทศพม่าก็แตกความสามัคคีกัน ทำให้เกิดประเทศเล็กๆ มากมาย ซึ่งแต่ละประเทศนั้น มีกษัตริย์ปกครองอยู่ ได้แก่ เมืองปิงยะ เมืองชิตกาย เมืองอั้งวะ เมืองหงสาวดี เมืองเลาแจะและเมืองมะเยาอู

จากบรรดาเมืองเหล่านี้ ภายหลังเมืองอั้งวะเป็นเมืองที่โตงดังที่สุดและมีกำลังมากกว่าเมืองอื่น ๆ ในพระราชวงศ์อั้งวะนี้เอง พระมเหสีฉิ่นโบ้แม่ได้เป็นพระมเหสีที่มีชื่อเสียงที่สุดในสมัยอั้งวะที่หนึ่ง (ปี ค.ศ.1346 - 1555) พระนางได้เป็นพระมเหสีของกษัตริย์อั้งวะห้าพระองค์ คือ

1. พระเจ้ามินเคาที่ 1 (ในปีค.ศ.1401 - 1422)
2. พระเจ้าชินพิวชินติหะตุ่ (ในปีค.ศ.1422 - 1426)
3. พระเจ้ามินละแวง (ในปีค.ศ.1426) ปกครองบ้านเมืองแค่สามเดือน
4. พระเจ้ากะเลเต่างะโย (ในปีค.ศ.1426 - 1427)
5. พระเจ้าโมงะยินมินตะญา (ในปีค.ศ.1427 - 1440)

รูปที่ 8 การแต่งกายของเจ้าหญิงในสมัยอั้งวะ

แหล่งที่มา Retrieved June 23, 2011 From <http://www.myanmar-image.com/newmenu/costume/>

รูปที่ 9 การแต่งกายของในสมัยอังวะ

แหล่งที่มา Retrieved June 23, 2011 From <http://www.myanmar-image.com/newmenu/costume/>

พระมเหสีฉิ่นโบ้แม่เป็นเชื้อสายกษัตริย์แท้จริง เป็นหลานสาวของพระเจ้ามินสีชาวสอแก (ปี ค.ศ.1368 - 1401) ในสมัยอังวะที่หนึ่งนั้น พระมเหสีฉิ่นโบ้แม่เป็นผู้หญิงที่สวยงามและมีชื่อเสียงโด่งดังมาก เมื่อผู้ใดที่ได้เห็นความสวยงามของฉิ่นโบ้แม่แล้วจะต้องหม่อมองความสวยงามของฉิ่นโบ้แม่เสมอ เมื่อฉิ่นโบ้แม่ถึงวัย 8 ปี ได้อภิเษกกับพระเจ้ามินเคาที่ 1 พระองค์ทรงยกย่องฉิ่นโบ้แม่เป็นอัครมเหสี พระเจ้ามินเคาที่ 1 ทรงรักฉิ่นโบ้แม่มาก พระองค์ให้ความสำคัญกับฉิ่นโบ้แม่มากกว่ามเหสีอื่น ๆ ดังนั้นพระมเหสีฉิ่นโบ้แม่จึงเยอหยิ่งและหยาบคายต่อผู้อื่น

เมื่อพระเจ้ามินเคาที่ 1 เสด็จสวรรคตไปแล้วพระเจ้าชินพิวชินติหะตุ้ซึ่งเป็นพระโอรสของพระเจ้ามินเคาที่ 1 ขึ้นราชบัลลังก์ปกครองบ้านเมืองต่อ พระเจ้าชินพิวชินติหะตุ้ก็ทรงยกย่องพระฉิ่นโบ้แม่ให้เป็นพระมเหสีเหมือนเดิม แต่พระมเหสีฉิ่นโบ้แม่เป็นผู้ทะนงตนและมีความต้องการมากไม่รู้จักพอ

พระมเหสีฉิ่นโบ้แม่ได้พยายามคิดวางแผนสองครั้งเพื่อยึดครองบ้านเมือง การวางแผนกระทำการครั้งที่หนึ่ง คือ ฉิ่นโบ้แม่พยายามลอบปลงพระชนม์พระเจ้าชินพิวชินติหะตุ้

เนื่องจากฉิ่นโบ้แม่มีความประสงค์สูงมาก เขาต้องการขึ้นสู่ระดับอัครมเหสีและต้องการรักใคร่เทิดทูนจากสามีอยู่เสมอ ฉิ่นโบ้แม่ชอบกษัตริย์ที่มีความสามารถและเก่งทุกด้าน แม้ว่าพระเจ้าชินพิวชินติหะตุ้หล่อและพูดจาไพเราะแต่พระองค์ไม่มีความสามารถที่ฉิ่นโบ้แม่ต้องการ นอกจากนี้ พระเจ้าชินพิวชินติหะตุ้ชอบพาพวกนางสนมไปเที่ยวอย่างเพลิดเพลินอยู่เสมอทำให้ฉิ่นโบ้แม่โกรธเคืองมาก และเนื่องจากพระเจ้าชินพิวชินติหะตุ้รักใคร่เทิดทูนเจ้าหญิงฉิ่นส่อปูซึ่งเป็นขาวมอญและเป็นพระธิดาของกษัตริย์ราชาธิราชมากกว่า อีกทั้งเจ้าหญิงฉิ่นส่อปูเป็นผู้ที่มีรูปร่างหน้าตาสวยงามและมีจิตใจที่สวยงามด้วย ดังนั้นพระเจ้าชินพิวชินติหะตุ้จึงไม่ให้ความสำคัญกับฉิ่นโบ้แม่ ฉิ่นโบ้แม่จึงยังเจ็บใจเกี่ยวกับเรื่องนี้มาก ดังนั้นพระนางจึงส่งเจ้าฟ้าองเปาแลตันบว่าไปลอบปลงพระชนม์พระเจ้าชินพิวชินติหะตุ้ ฉิ่นโบ้แม่สัญญากับเจ้าฟ้าองเปาแลตันบว่าว่า หากทำการนี้สำเร็จจะยกราชบัลลังก์อังวะให้ ในที่สุดเจ้าฟ้าองเปาแลตันบว่าก็สามารถปลงพระชนม์พระเจ้าชินพิวชินติหะตุ้สำเร็จ แต่กองทัพพม่าได้ไล่ตีเจ้าฟ้าองเปาแลตันบว่า จึงต้องหลบหนีไปและไม่มีโอกาสได้รับราชบัลลังก์อังวะ

หลังจากพระเจ้าชินพวชินติหะตุ่เสด็จสวรรคตแล้ว พระเจ้ามินละแงพระโอรส ซึ่งมีพระชนมายุเพียง 9 พรรษาเท่านั้น ก็ได้ขึ้นครองราชบัลลังก์อังวะต่อ ในหนังสือประวัติศาสตร์พม่าส่วนใหญ่เขียนไว้ว่า ฉิ่นโบ้แม่เป็นผู้วางยาพิษปลงพระชนม์พระเจ้ามินละแง เมื่อพระเจ้ามินละแงเสียชีวิตไปแล้ว ฉิ่นโบ้แม่ได้แจ้งให้เจ้าเมืองกะเลเจเต่างะโยและเป็นแพนเก่าของฉิ่นโบ้แม่รีบมารับราชบัลลังก์อังวะต่อ เมื่อเจ้าเมืองกะเลเจเต่างะโยขึ้นราชบัลลังก์อังวะแล้ว ก็ได้ยกย่องฉิ่นโบ้แม่เป็นอัครมเหสีดังที่ได้หวังไว้มานาน แม้ว่าพระเจ้ากะเลเจเต่างะโย มีรูปร่างหน้าตาหล่อและพูดจาไพเราะ แต่พระองค์ก็ไม่สามารถทำให้บ้านเมืองพัฒนามากขึ้น และไม่สามารถควบคุมเจ้าเมืองทั้งหลายซึ่งอยู่ใต้อำนาจของเมืองอังวะ ดังนั้นเมืองอังวะจึงไม่มีความสามัคคีกลมเกลียว และไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชนอังวะ

หลังจากนั้นพระโอรสและพระนัดดาของพระเจ้าโม่เงยมินนำพระมเหสีฉิ่นโบ้แม่ไปเข้าเฝ้าพระเจ้าโม่เงยมิน พระองค์ก็ทรงรับฉิ่นโบ้แม่เข้ามาและสร้างบ้านให้อยู่ในพระราชวังอังวะ แต่พระองค์ก็ไม่ได้ให้ความสำคัญกับฉิ่นโบ้แม่อย่างที่เธอเคยได้รับ

ตั้งแต่นั้นมา ความเยอหยิ่งของพระมเหสีฉิ่นโบ้แม่ก็ค่อยๆ ลดน้อยลงไป เพราะว่ราชสมัยพระเจ้าโม่เงยมินนั้น ฉิ่นโบ้แม่ก็ไม่ได้เป็นอัครมเหสีแล้ว ดังนั้นในใจของฉิ่นโบ้แม่จึงมีแต่ความโกรธแค้นและไม่มีความสุข เมื่อครั้งที่พระมเหสีฉิ่นโบ้แม่มีอำนาจ เหล่าเสนาอำมาตย์และผู้คนทั้งหลายที่อยู่ในพระราชวังอังวะต่างก็หวาดกลัวฉิ่นโบ้แม่มาก แต่ตอนนี้พวกเขาไม่เคารพ ไม่เกรงใจและไม่มีไมตรีกับฉิ่นโบ้แม่แล้ว บริวารที่อยู่ในบ้านของฉิ่นโบ้แม่ก็ไม่ให้ความสำคัญกับฉิ่นโบ้แม่อีกต่อไป

รูปที่ 10 การแต่งกายของเสนาอำมาตย์ในสมัยอังวะ

แหล่งที่มา Retrieved June 23, 2011 From <http://www.myanmar-image.com/newmenu/costume/>

เมื่อเมืองอังวะถูกพระเจ้าโม่เงยมินยกทัพมาตี พระเจ้ากะเลเจเต่างะโยก็ไม่สามารถปกป้องเมืองอังวะไว้ได้ พระเจ้ากะเลเจเต่างะโยและพระมเหสีฉิ่นโบ้แม่ต้องออกมาจากพระราชวังอังวะเพื่อเดินทางไปที่รัฐยะไข่ แต่ยังไม่ทันถึงรัฐยะไข่ ในระหว่างทางพระเจ้ากะเลเจเต่างะโยก็ทรงประชวรและสวรรคตไป ฉิ่นโบ้แม่ตัดสินใจไม่ไปที่รัฐยะไข่แต่ไปอยู่พื้นที่มันสะต๋อย

ดังนั้นฉิ่นโบ้แม่จึงตรอมกายตรอมใจ จากที่เมื่อก่อนทุกคนรับรู้กันว่า ฉิ่นโบ้แม่เป็นหลานสาวสุดที่รักของพระเจ้ามินจีชาวส่อแกและอัครมเหสีของพระเจ้ามินเคาที่ 1 แต่ตอนนี้ทุกคนต่างก็รับรู้กันว่า ฉิ่นโบ้แม่เป็นหญิงที่ฆ่าสามีตัวเองด้วยความเคียดแค้น เป็นผู้ที่ทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนและเป็นผู้หญิงโหดร้ายทำทุกอย่างได้เพื่อประโยชน์ของตัวเอง

รูปที่ 11 การแต่งกายของเสนาอำมาตย์และภรรยาในสมัยอังวะ

แหล่งที่มา Retrieved June 23, 2011 From <http://www.myanmar-image.com/newmenu/costume/>

ในที่สุด ฉิ่นโบ้แม่ก็ได้รับผลสะท้อนเวรกรรมที่ได้กระทำมา พระนางมีแต่ความรู้สึกเศร้าโศกและกดดันตัวเอง กินไม่ได้นอนไม่หลับและล้มป่วยลงในที่สุด เมื่อพระเจ้าโงะยิ่นมินได้ข่าวว่าฉิ่นโบ้แม่ล้มป่วย พระองค์ก็เสด็จไปดูอาการของฉิ่นโบ้แม่ เมื่อหมอกราบทูลถึงอาการที่ทรุดลงของฉิ่นโบ้แม่ พระองค์ก็ไม่มีความรู้สึกอะไรกับฉิ่นโบ้แม่เลย พระองค์ได้แต่เพียงสั่งหมอให้พยายามรักษาฉิ่นโบ้แม่ให้ดีที่สุดเท่านั้น

ในไม่ช้าฉิ่นโบ้แม่ก็เสียชีวิต บริวารของฉิ่นโบ้แม่แจ้งทางพระราชวังทราบ พระเจ้าโงะยิ่นมิน รับสั่งให้ฝังศพฉิ่นโบ้แม่ภายในบริเวณบ้านของฉิ่นโบ้แม่ โดยทรงส่งสัปปะเหระและคนงานไปที่บ้านฉิ่นโบ้แม่เพื่อทำพิธีฝังศพฉิ่นโบ้แม่เป็นอย่างดีแต่พระองค์ก็ไม่เสด็จไปทำงานศพของฉิ่นโบ้แม่

บริวารของฉิ่นโบ้แม่เลือกฝังศพฉิ่นโบ้แม่ไว้ที่ใต้ต้นสะเดา ที่ตอนที่พระนางยังมีชีวิตอยู่นั้น พระนางชอบไปนั่งบนเก้าอี้ที่ทำด้วยอิฐใต้ต้นสะเดานั้น ฉิ่นโบ้แม่มักจะนั่งซึมและเหม่อลอยอยู่บนเก้าอี้ตัวนั้น

ในงานศพของฉิ่นโบ้แม่ไม่มีใครเสียใจเศร้าโศกและร้องไห้และเป็งานศพที่สงบเงียบมาก มีดอกสะเดาร่วง

หล่นจากต้นสะเดาลงมาบนหลุมฝังศพของฉิ่นโบ้แม่และมีนกกาเหว่าตัวหนึ่งส่งเสียงร้องอย่างโหยหวน

จากเรื่องราวของพระมเหสีในประวัติศาสตร์พม่าทั้งห้า พระองค์ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นผลของความงามที่เป็นลักษณะที่สำคัญของหญิงที่จะมาเป็นพระมเหสีของพระมหากษัตริย์ได้ เรื่องราวของพระมเหสีแต่ละพระองค์ไม่เหมือนกันและต่างก็สะท้อนให้เห็นมุมมองเรื่องความงามที่แตกต่างกันไป ได้แก่ความสวยงามของพระมเหสีขอมั่นละ นำความโชคร้ายมาสู่ตัวเอง ความสวยงามของพระมเหสีมณิชนดา ก่อให้เกิดเหตุร้ายมาสู่คนที่พบเห็น ความสวยงามของพระมเหสีเวลูวดีก่อให้เกิดการก่อกอง หรือพระมเหสีพวาส่อที่แม้จะเป็นเพียงสามัญชนแต่ความสวยงามก็นำความโชคร้ายมาสู่ตัวเอง และความสวยงามของพระมเหสีฉิ่นโบ้แม่ที่มาร่วมกับความชั่วร้ายแม้จะมาจากเชื้อพระวงศ์ จากเรื่องราวเหล่านี้ น่าจะเป็นสิ่งที่ทำให้คิดได้ว่า สำหรับผู้หญิงทุกคนควรมีความสวยงามอย่างเดียวไม่พอ จิตใจที่สวยงามและบริสุทธิ์ยังเป็นอีกคุณสมบัติของหญิงงามอีกด้วย จึงจะเป็นที่รักและชื่นชมของคนพบเห็น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (1984). *บทอ่านประวัติศาสตร์พม่าสำหรับนักเรียนชั้นประถมปีที่เก้า*. ย่างกุ้ง: ซาเปเบกมาน.
- Hla Tha Mein. (1999). *สมัยพุกาม*. ย่างกุ้ง: ปะตะมะยางะเมา
- Sa Thu Gyi. (2008). *The Glass Palace Chronicle of the Myanmar Kings* (พิมพ์ครั้งแรก). ย่างกุ้ง: Sa Thu Gyi. Seint.
- (2010). *อัครมเหสีฉิ่นโบ้แม่*. ย่างกุ้ง: เนละเยา.

